

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1926.

Andra kammaren.

Nr 45.

Lördagen den 5 juni.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 29 och den 31 nästlidna maj.

§ 2.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets memorial, nr 172, angående statsregleringen för budgetåret 1926—1927.

§ 3.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från statsutskottet:

nr 307, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsunderstöd ur fonden för bibanor i vissa delar av riket till Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolag för utförande av ett hamnspår;

nr 324, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under andra huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till tryckningskostnader;

nr 325, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till utvidgning av köksbyggnaden vid Uppsala hospital och asyl;

nr 326, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till bestämmelser angående arvode och ersättning åt viss kontrollpersonal m. m.;

nr 327, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förslag till bestämmelser angående de icke rättsbildade domsagobiträdenas avlöningsförhållanden och anställningsvillkor jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 328, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln gjorda framställning angående anslaget till tryckningskostnader;

från bankoutskottet, nr 11 B, angående regleringen för budgetåret 1926—1927 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna;

från första särskilda utskottet:

nr 331, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om delning av jord å landet m. m., dels ock i ämnet väckta motioner; och

nr 332, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om villkor i vissa fall för ägostyckning och jordavsöndring m. m.;

från andra särskilda utskottet:

nr 346, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner, nr 109, med förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete m. m., nr 110 med förslag till förord-

ning om ändrad lydelse av vissa delar av förordningen den 31 mars 1922 angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m., nr 155 angående lån till organisationskostnader m. m. för en ny riksförsäkringsanstalt samt nr 221 angående överförande till indragningsstat av ordinarie befattningshavare hos riksförsäkringsanstalten m. m. jämte i förevarande ärenden väckta motioner;

nr 347, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående moderskapsunderstöd åt kvinnor i visst industriellt arbete jämte i ärendet väckta motioner;

nr 348, i anledning av dels Kungl. Maj:ts propositioner angående anslag till sjukkasseeväsendets befrämjande samt med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 4 juli 1910 om sjukkassor dels ock i ämnet väckta motioner;

nr 349, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner med förslag till lag angående ändrad lydelse av 55 § i lagen den 13 maj 1921 om ackordsförhandling utan konkurs och med förslag till lag angående ändrad lydelse av 261 och 265 §§ i lagen den 25 maj 1917 om försäkringsrörelse;

nr 350, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa beslut, som fattats av den internationella arbetsorganisationens konferens i Genève år 1925;

nr 351, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 111, angående anslag till riksförsäkringsanstalten m. m.; och

nr 352, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition, nr 221, angående överförande till indragningsstat av ordinarie befattningshavare hos riksförsäkringsanstalten m. m. gjorda framställning angående anslag till allmänna indragningsstaten för budgetåret 1926—1927; samt

från statsutskottet:

nr 2 B, angående regleringen för budgetåret 1926—1927 av utgifterna under riksstatens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

nr 5 B, angående regleringen för budgetåret 1926—1927 av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet;

nr 6 B, angående regleringen för budgetåret 1926—1927 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet;

nr 8 B, angående regleringen för budgetåret 1926—1927 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet;

nr 336, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till tryckningskostnader;

nr 337, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framställda förslag angående anvisande av anslag till befrämjande av lufttrafik m. m.;

nr 338, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om återbetalning av lånemedel;

nr 339, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till socialstyrelsen m. m.;

nr 340, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till arbetsrådet;

nr 341, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag under riksstatens femte huvudtitel till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst;

nr 342, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till oförutsedda utgifter;

nr 343, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under andra huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till partiell löneförbättring åt häradshövdingarna;

nr 344, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för bekämpande av arbetslösheten; och

nr 345, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 216, angående ändringsarbeten å serafimerlasarettet m. m.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2.14 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Måndagen den 7 juni.

Kl. 3 e. m.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 1 innevarande juni förda protokollen.

§ 2.

Föredrogs statsutskottets memorial, nr 172, angående statsregleringen för budgetåret 1926—1927.

Punkterna 1—13.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkterna 14 och 15.

Lades till handlingarna.

Punkten 16.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 3.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 353, angående statsregleringen för budgetåret 1926—1927; och
nr 354, med överlämnande av riksstat för budgetåret 1926—1927.

§ 4.

Vidare anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

nr 100, angående lagbestämmelser rörande handeln med utsädesvaror;

nr 101, angående lag om ändrad lydelse av 4, 7 och 11 §§ i lagen den 28 mars 1919 om anställande av distriktsbarnmorskor m. m.;

nr 102, angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomträtt;

nr 103, angående ändrad lydelse av § 7 mom. 2 och § 8 i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet;

nr 104, angående förslag till lag om delning av jord å landet m. m.;

nr 105, angående åtskilliga på grund av § 89 regeringsformen väckta frågor;

nr 106, angående ifrågasatta ändringar i väglagen;

nr 107, i anledning av väckt motion om tullfrihet för karbidkväve m. fl. gödningsämnen;

nr 108, angående förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften;

nr 109, angående förslag till lag om villkor i vissa fall för ägostyckning och jordavsöndring m. m.;

nr 110, angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1926—1927, m. m.;

nr 111, angående förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete m. m., förslag till förordning om ändrad lydelse av vissa delar av förordningen den 31 mars 1922 angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m., angående lån till organisationskostnader m. m. för en ny riksförsäkringsanstalt samt angående överförande till indragningsstat av ordinarie befattningshavare hos riksförsäkringsanstalten m. m.;

nr 112, rörande förslag till förordning angående moderskapsunderstöd åt kvinnor i visst industriellt arbete;

nr 113, angående anslag till sjukkasseväsendets befrämjande samt förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 4 juli 1910 om sjukkassor;

nr 114, rörande förslag till lag om återförsäkringskassor m. m., förslag till lag angående ändrad lydelse av 55 § i lagen den 13 maj 1921 om ackordsförhandling utan konkurs och förslag till lag angående ändrad lydelse av 261 och 265 §§ i lagen den 25 maj 1917 om försäkringsrörelse;

nr 115, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa beslut, som fattats av den internationella arbetsorganisationens konferens i Genève år 1925;

nr 116, angående anslag till riksförsäkringsanstalten m. m.; samt

nr 117, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition, nr 221, angående överförande till indragningsstat av ordinarie befattningshavare hos riksförsäkringsanstalten m. m. gjorda framställning angående anslag till allmänna indragningsstaten för budgetåret 1926—1927.

§ 5.

Justerades ett protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3.15 e. m.

In fidem
Per Crowvall.

Tisdagen den 8 juni.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 2 innevarande juni.

§ 2.

Till bordläggning anmäldes bankoutsrottets memorial, nr 60, med förslag till nytt reglemente för riksgäldskontoret.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2.6 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Onsdagen den 9 juni.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 3 innevarande juni.

§ 2.

Föredrogs bankoutsrottets memorial, nr 60, med förslag till nytt reglemente för riksgäldskontoret; och biföll kammaren därvid utskottets hemställan.

§ 3.

Anmälades och godkändes, under förutsättning att första kammaren bifölle bankoutsrottets hemställan i dess memorial nr 60, nämnda utskotts förslag till riksdagens skrivelser:

nr 334, till Konungen, med reglemente för riksgäldskontoret; och
nr 335, till fullmäktige i riksgäldskontoret, likaledes med reglemente för riksgäldskontoret.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2.9 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Torsdagen den 10 juni.

Kl. 10.30 f. m.

§ 1.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

nr 118, rörande förslag till förordning angående tillverkning och beskattning av brännvin, m. m.;

nr 119, angående förslag till lag om enskilda vägar;

nr 120, angående lag om upplåtelse under åborätt av viss jord m. m. såvitt angår förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. i skogsvårdslagen den 15 juli 1923;

nr 121, angående vissa frågor rörande tillämpning av föreslagen lag om upplåtelse under åborätt av viss jord m. m.;

nr 122, angående val av fullmäktige och suppleanter i riksbanken och riksgäldskontoret;

nr 123, angående val av en ledamot i styrelsen över riksdagsbiblioteket jämte en suppleant för denne;

nr 124, angående överlämnande av reglemente för riksgäldskontoret;

nr 125, angående anslag för bekämpande av arbetslösheten;

nr 126, angående statsregleringen för budgetåret 1926—1927;

nr 127, angående utbetalning av de riksdags- och revisionskostnader, som utgå enligt riksstaten och riksgäldskontorets reglemente;

nr 128, angående bestridande av på riksdagens beslut grundade riksdagskostnader samt sådana av riksdag föranledda utgifter, som av Kungl. Maj:t förskottsvis anvisats till utbetalning å statskontoret;

nr 129, angående sättet för betalning å statsskulden m. m.;

nr 130, angående av riksdagen beslutade anslag, som utgå av lånemedel; och

nr 131, i avseende å statsregleringen och rörande de med statsverket gemenskap ägande ämnen.

§ 2.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren att uppdraga åt herr talmannen jämte de ledamöter av kammaren, som kunde vara närvarande, att justera de protokoll, som vid riksdagens slut befunnas vara ojusterade.

§ 3.

Kammarens ledamöter, vilka av Kungl. Maj:t blivit kallade att denna dag efter bevestigad gudstjänst infinna sig å riksdagen, där riksdagen komme att avslutas, avgingo nu till slottskapellet för åhörande av riksdagspredikan. Efter gudstjänstens slut begåvo sig kammarens ledamöter till rikssalen, där jämväl första kammarens ledamöter infunno sig.

Herr statsrådet och t. f. chefen för justitiedepartementet Gärde uppläste där Kungl. Maj:ts förordnande för hans excellens herr statsministern Ekman att å Kungl. Maj:ts vägnar avsluta riksdagen.

Sedan härefter kamrarnas undersåttliga vördnad och välönskningar blivit av herrar talmän framförda samt herr statsrådet och t. f. chefen för justitiedepartementet uppläst riksdagens beslut, förklarade hans excellens herr statsministern riksdagen vara avslutad.

§ 4.

Efter det herr talmannen och kammarens ledamöter återkommit till kammarens samlingsrum, tog herr **talmannen** avsked av kammarens ledamöter med följande ord: Mina damer och herrar! Befrielsens timme är nu inne, i det vår nye regeringschef för en stund sedan uppe i rikssalen förklarade vårt arbete för året avslutat samt därmed hemförlovade oss till de borgerliga näringarna, under det regeringen själv gick till överläggning om lämplig fördelning av semesterledigheten för sjömannen.

Det råder alltså från nu ro och frid i det politiska livet, vars upprörda böljor lagt sig till vila under några månaders tid. Kammarens ledamöter äro säkert tillfredsställda med denna anordning, ty de sista veckorna av vårt arbete ha varit rätt pressande. Att få fyra arbetsplena å rad i två veckor efter varandra, som i år skedde, är en rätt kraftig ansträngning.

Som alltid ha vi även i år anledning klaga över den utsträckta riksdagstiden. Det såg ju till en början rätt lovande ut med riksdagsarbetets fortgång, och länge trodde vi, att arbetet skulle vara avslutat till pingst. Detta visade sig dock vara falska förhoppningar, och från utskotten matades kamrarna alltjämt med en stor arbetsbörd. Nu få vi under den lediga tiden fundera över, hur det skall kunna ordnas på ett bättre sätt för kommande riksdag.

Ett särskilt utmärkande drag hos denna kammarens ledamöter, kan jag ej underlåta att peka på, och det är den ihållande viljan till deltagande i debatterna oaktat uttänjd riksdagstid. Det är nog den svenska plikt känslan och grundligheten som här verkar och bestämmer ledamöternas verksamhetslust. Om ledamöterna vore i tillfälle att, liksom jag, efter de långa arbetsplenas slut åhöra vår sekreterares föredragning av protokollsutdragen över behandlade ärenden, och därvid lade märke till hur litet kammaren genom de långa överläggningarna ändrat på utskottens förslag och framställningar, så bleve nog reflexionen, att resultatet ej motsvara den föregående kraftprestationen i överläggningarna.

Sägda protokollsutdrag ha i regel ungefär följande innehåll: föredrogos statsutskottets utlåtanden nr 82, 83, 84 och 85; kammaren biföll vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt. Föredrogos andra lagutskottets utlåtande nr 56, och godkände kammaren utskottets hemställan o. s. v. o. s. v. I enstaka fall antages en reservants förslag, och någon gång strykes ett stycke ur ett utskotts motivering, men detta resultat kan kräva en å två timmars ihärdig överläggning.

Jag har med detta velat hembjuda denna sak till ett särskilt studium av kammarens ledamöter vid nästa riksdag.

Emellertid, ett hjärtligt tack för det goda samarbetet under denna riksdag, ett tack för allt överseende som kommit mig till del, en god och angenäm sommar och ett välkommen åter, är vad jag till sist framför till alla och envar.

Härpå svarade herr **Lindman**: Herr talman! Ären gå ju ganska fort, och det gör, att jag helt plötsligt befinner mig stå här i avskedets stund som en tillfällig ålderspresident för att framföra kammarens tack till talmannen för

den gångna riksdagen. Detta är ju en plikt för den som bevistat största antalet riksdagar, men på samma gång är det för honom ett stort nöje att få önska talmannen lycka till och tacka för den tid, som gått.

Det gläder oss, att herr talmannen under den långa riksdagen icke förlorat sin humor, såsom ju tydligt framgick av vad han nyss yttrade angående kammarens protokoll. Jag skall dock be att få göra en liten gensaga mot herr talmannen. Det finnes även ett tryckt stenografiskt protokoll, och jag misstänker, att detta bidrar ganska mycket till de många anförandena, ty en och annan av oss tycker nog det är roligt att få läsa sina anföranden och även att bereda andra tillfälle att taga del av de inlägg man gjort i debatten.

Emellertid, herr talman, hava vi övriga i kammaren den stora fördelen att, under det att dessa långa debatter pågå, ha tillfälle att röra oss mera fritt i kammaren, ja, vi kunna ju till och med försvinna för en stund för att skaffa oss litet rekreation i klubbrummen eller på annat sätt. Talmannen återigen sitter, sin plikt likmätigt, bunden i talmansstolen, skyldig att övervaka att allt går rätt och riktigt till vid våra förhandlingar. Jag undrar sannerligen icke på att herr talmannen finner dessa anföranden ganska långa och, vill jag tillägga, i icke så ringa grad bestå av upprepningar av vad som redan tidigare blivit anfört. Emellertid har talmannen en fördel framför oss, den nämligen, att han har möjlighet att kunna förvärva aktning, tillgivenhet och förtroende från samtliga ledamöter av kammaren, vilka partier de än tillhöra och vilka åskådningar de än ha. En talman, som besitter de härför erforderliga egenskaper, såsom insikt och erfarenhet, överseende och tålmod till en viss grad med kammarens ledamöter men framför allt oväld, den talmannen kan räkna på att komma i besittning av ett sådant förtroende från kammarens ledamöter. Ni har, herr talman, under de nu rätt många riksdagar, som ni suttit som talman, lyckats förvärva ett sådant förtroende från kammarens ledamöter. Då jag nu står och talar i denna fåtaliga krets av andra kammarmedlemmar vågar jag dock säga att både de närvarande och alla de frånvarande äro med mig fullt eniga om att ni, under de gångna riksdagar, då ni varit talman, har lyckats befästa den uppfattning, som grundlades redan vid den första riksdag, då ni fungerade som talman, nämligen att ni besitter de egenskaper, som erfordras för vinnande av förtroende från kammarens ledamöter och följaktligen förtjänar detta förtroende. Ni har lyckats och vi tacka eder, herr talman, för det sätt, varpå ni fullgjort edert värv under den nu gångna riksdagen. Vi önska, att ni måtte få njuta en angenäm sommar, och jag tillägger: måtte icke alla sakkunnige- och komittéuppdragen bliva alltför många, tunga och besvärliga. Skaka bort dem åtminstone i viss utsträckning och vila eder på det vackra Lagnö! Jag hoppas att havets gud skall vara eder nådig och giva eder många napp på kroken.

Med dessa ord önska vi eder, herr talman, en angenäm sommar och bringa eder vårt tack för den gångna riksdagen.

Herr talmannen och kammarens ledamöter utbytte härefter avskedshälsningar och åskildes.

In fidem
Per Cronvall.

Torsdagen den 17 juni.

Kl. 2 e. m.

Sedan andra kammaren genom beslut den 10 innevarande juni uppdragit åt herr talmannen och dem av kammarens ledamöter, som kunde vara närvarande, att justera de kammarens protokoll, vilka vid riksdagens avslutande återstodo ojusterade, hade tillkännagivande, att nämnda justering komme att denna dag kl. 2 e. m. försiggå i kammarens justeringsrum, blivit vederbörligen utfärdat; och tillstädeskommo på utsatt tid följande kammarens ledamöter:

Herr *Lindqvist* i Stockholm,
» *Anderson* i Råstock,
» *Hage*,
» *Eriksson* i Stockholm,
» *Holmström* i Stockholm,
Fröken *Wellin* och
Herr *Carlsson* i Stockholm.

De protokoll, som hållits vid kammarens sammanträden den 5, den 7, den 8, den 9 och den 10 innevarande juni, upplästes och blevo av kammarens tillstädesvarande ledamöter godkända.

In fidem
Per Cronvall.
